

back to School

SAMENWERKEN IN HET BELANG VAN HET KIND

GEMEENTE & BASISCHOOL

*Peter (11) hangt 's avonds laat vaak op straat.
 Samen met zijn grote broer van 16 en diens vrienden.
 Onder invloed van alcohol plegen ze vernielingen.
 Peters moeder heeft geen idee wat hij doet en dat vindt
 ze prima. Zo is het lekker rustig thuis. De vader van Peter
 maakt veel overuren. Buurtbewoners melden regelmatig
 de overlast van Peter en zijn vriendjes bij de gemeente.
 Het nachtelijke leven van Peter heeft invloed op zijn
 gedrag op school. Hij heeft een kort lontje en zoekt met
 iedereen ruzie. Pasgeleden is hij betrapt op insluiping in
 een woning.*

Herkenbaar? Veel jeugd en/of veiligheidscoördinatoren van gemeenten* vinden het lastig om hierop effectief te handelen. Zoek je handvatten om het basisonderwijs beter te betrekken bij jouw beleid, aanpak en uitvoering? En wil je optimaal samenwerken met basisscholen, zodat signalen nog beter worden doorgezet en opgepakt? Lees dan vooral verder. Want een sterke samenwerking draagt bij aan het enige dat telt: het belang van het kind. Dit is het belangrijkste gemeenschappelijke doel van school én gemeente.

Samenwerken: op papier klinkt het kinderlijk eenvoudig. De werkelijkheid zit soms anders in elkaar; dat beseffen we maar al te goed. Toch doen we een dappere poging en bieden je een reikende hand in een tijd waarin veranderingen in het sociale domein, maar ook in het zorg- en veiligheidsdomein elkaar snel opvolgen. Juist de samenwerking tussen deze domeinen is zo belangrijk op lokaal niveau. In dit e-book geven we enkele tips die we ophaalden uit theorie én praktijk. Om je zo de wind in de rug te geven, zodat je beter toegerust de school binnenstapt. Voor de herkenbaarheid heeft elk hoofdstuk eenzelfde opbouw. Na een korte inhoudelijke inleiding volgt Dit is op orde ... waarin de gewenste resultaten staan benoemd. Zo doe je dat ... legt uit hoe je verder werkt om tot Het resultaat ... te komen dat je wilt bereiken. Bij De Succesfactoren ... lees je tips voor een succesvolle uitvoering van je acties. Beschouw dit e-book niet als blauwdruk voor je werkproces. Het is bewust beknopt gehouden, met diverse verwijzingen in de tekst naar verdiepende informatie.

Nicole Langeveld en Frannie Herder

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

**Voor de leesbaarheid hanteren we de term 'jeugd en/of veiligheidscoördinator'. Sinds de invoering van onder andere de Jeugdwet kunnen de rollen, taken en verantwoordelijkheden verschillend belegd zijn in gemeenten. Ook voor de leesbaarheid gebruiken we de hij-vorm, maar daar bedoelen we natuurlijk ook de vrouwelijke coördinatoren mee.*

ONS KENT ONS

Hoe maak je het eerste contact en hoe krijg je handig inzicht in wat er speelt?

STERK SAMENWERKEN

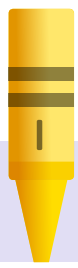
Na het eerste contact begint het samenwerken. Klik hier voor een succesvol(ler)e samenwerking.

SAMEN DOEN

De basis voor succesvol(ler) samenwerken ligt er. Nu de signalen doorzetten. Waar krijg je mee te maken?

TERUG- KOPPELEN? JA!

Elkaar laten weten wat je hebt bereikt. Hoe doe je dat praktisch?

ONS KENT ONS

'Onbekend maakt onbemind'. Het is natuurlijk een 'open deur' maar wel een die 'hout snijdt'. Het geeft haarfijn de essentie aan waar het om gaat. De basisschool is een belangrijke gesprekspartner in de aanpak van risicojeugd en jeugdgroepen.

Op de basisschool zitten bijvoorbeeld de broertjes en zusjes van een jongere uit een jeugdgroep. Zij lopen mogelijk een risico om hun broer/zus achterna te gaan. Ook komt het voor dat een leerling van een basisschool deel uitmaakt van een jeugdgroep. En tot slot is de overgang van de basisschool naar de middelbare school voor sommige kinderen risicovol. Zij hebben extra zorg/hulp/ondersteuning nodig om deze overgang – oftewel de doorgaande lijn – vlot te laten verlopen.

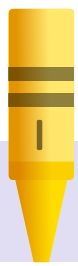
Leer elkaar als partners écht kennen, zowel van naam als gezicht. Dat maakt de samenwerking zoveel prettiger en makkelijker. Wanneer bijvoorbeeld een situatie escaleert of bij een incident. Juist tijdens 'vredestijd' is contact hebben belangrijk. Het is onontbeerlijk dat je een aanspreekpunt hebt binnen de school op wie je kunt bouwen en die je kunt vertrouwen, bij wie je navraag kunt doen, en met wie je informatie kunt delen.

Figuur 1: Niveaus uit de analyse

Dit is op orde

- Je weet wat er speelt in je gemeente, in de school (of scholen) en in de buurt van de school en in je netwerk.
- Je weet wie jouw belangrijkste partners zijn, wat ieders belangen zijn, hoe de relaties lopen en welke actuele zaken er spelen.
- Je hebt een interne analyse gemaakt (ambtelijk, politiek en bestuurlijk):
 - Je kent de collega's die verbonden zijn aan de portefeuille onderwijs. Zoals de collega's van huisvesting, onderwijs,

leerplicht en zorg. Denk ook aan de collega's van de afdeling veiligheid, welzijn of sport en uit het sociaal wijkteam. Wat zijn hun werkzaamheden, hun visie en belangen?

- Wat zijn de belangen en wat is de visie van de wethouder Onderwijs/Jeugd? Hoe verlopen de contacten met de school, wordt er op regelmatige basis met elkaar gesproken, wat wordt er besproken?
- Je hebt een externe analyse gemaakt:
Vragen die je hier beantwoordt, zijn onder meer:
 - Hoe is de relatie van de school met haar netwerkpartners?
 - Wat is de specifieke taakstelling van de school?
 - Wat is de visie van de directeur?
 - Hoe opereert de school in haar naaste omgeving?
 - Hoe is het contact met de buurtbewoners?
 - Zijn er incidenten geweest en hoe is dit opgelost?
- Je hebt een omgevingsanalyse gemaakt:
 - Wat zijn de buurtkenmerken?
 - Wat zijn de bevolkingskenmerken?
 - Zijn hier problemen te verwachten? Welke? In welke zin?
 - Zijn overlastgevende jongeren/groepen in beeld, en kunnen daar jongere broertjes en zusjes bij betrokken raken (idem voor criminele groepen)?

Werk je graag met bestaande invuldocumenten, gebruik dan dit [model](#) om je analyse verder vorm te geven. Dit format is een aanvulling op de analyse die hierboven staat. Het biedt handvatten om de samenwerking verder vorm te geven. Je krijgt inzicht in ieders belangen, de onderlinge relaties en relevantie van onderwerpen bij de verschillende actoren.

Intern/extern	Wat zijn ieders belangen?	Wat is de relatie? En hoe is deze relatie?	Welke onderwerpen spelen er?
INTERN			
COLLEGA'S AFDELING			
- P.A.			
- N.L.			
COLLEGA'S ORGANISATIE			
- F. van de M., afdeling Welzijn			
- P. B., afdeling Beheer			
WETHOUDER(S)			
- mevr. C., onderwijs			
- dhr. Van K., jeugd			
RAADSLID			
- mevr. Van de B.			
EXTERN			
SCHOOL			
- Directeur OBS, mevrouw Z.			
- IB-er, de heer Van der V.			
NETWERKPARTNERS			
- A.M., schoolagent			
- B. van B., JGGZ			
- M. B., maatschappelijk werk			
- K.F., kinderwerk/jongerenwerk			
BEWONERS RONDON SCHOOL			
- Wijkcoördinator			
- Buurtpreventieteam			
- Bewoonster De Vrieslaan			

Figuur 2: Format analysemodel

Een ander handig hulpmiddel is de **digitale netwerkanalyse**. Deze kun je invullen voor jouw lokale situatie. Voeg makkelijk netwerkpartners toe en plaats deze in relevantiecirkels. Zo krijg je het netwerk waarin je opereert in één beeld te zien.

Onderwijs

Aan de slag

Gebruik de muis om jouw huidige of gewenste partners binnen de relevantiecirkel te verplaatsen.

Klik op een partner voor meer informatie.

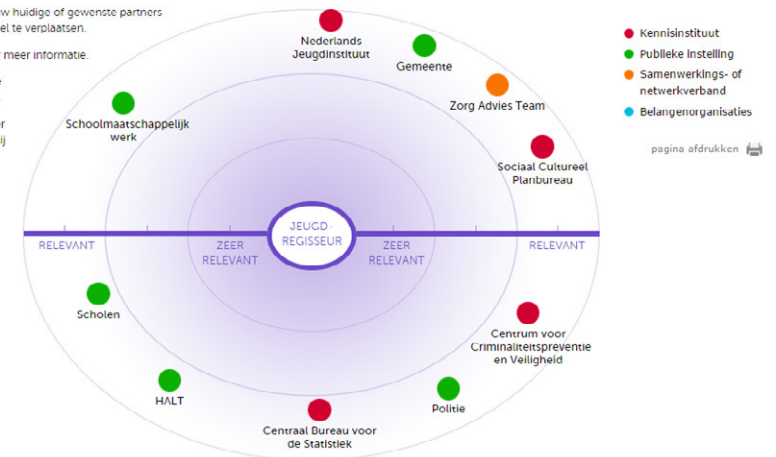
Met het minteken kun je een partner verwijderen.

Gebruik de knop 'Partner toevoegen' om een partij toe te voegen.

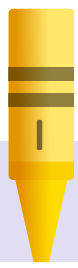
Partner toevoegen

[← terug naar het overzicht](#)

pagina afdrukken

Figuur 3: Netwerkanalyse

Zo doe je dat

In deze stap maak je daadwerkelijk contact met de school. In het eerste contact laat je weten wie je bent en tast je af wie jouw contactpersoon kan zijn. Personen aan wie je kunt denken zijn: de directeur, de Intern Begeleider (IB'er), de schoolmaatschappelijk werker. Maar ook de conciërge kan een belangrijk contactpersoon zijn. Je doel is om een vast aanspreekpunt binnen de school te hebben. Deze persoon is jouw eerste ingang als het gaat om risicojeugd en jeugdgroepen en vice versa.

Enkele tips om het eerste contact te leggen:

- Loop 'gewoon' eens binnen en maak een praatje met de conciërge.
- Ga op werkbezoek bij de school.
- Neem telefonisch contact om een afspraak te maken met de Intern Begeleider en de directeur van de basisschool.
- Sluit aan bij het bestuurlijk overleg.
- Schuif aan bij het ZAT-team of vergelijkbaar overleg.
- Benader de school vanuit Veilige Publieke Taak in het Onderwijs.

Het resultaat

- Je hebt een lijst met telefoonnummers van jouw directe aanspreekpunten op school, zoals de IB'er, de schooldirecteur of het schoolmaatschappelijk werk.
- Je kent elkaars positie en je weet precies bij wie je waarvoor moet zijn.
- Je kent elkaars belangen en verwachtingen.

De succesfactor

- Houd rekening met de corebusiness (onderwijs aan kinderen) van de school, weet wat de taakstelling is van iedere school.
- Zorg daarom dat je met behapbare voorstellen/oplossingen komt, zodat er een win-winsituatie ontstaat.
- Houd er rekening mee dat scholen kunnen verschillen in organisatie, sfeer en cultuur.

STERK SAMENWERKEN

Je hebt nu persoonlijke contacten op school. Tijd om de samenwerking vorm te geven. Maar hoe 'verkoop' je samenwerking aan een school?

Het gegeven dat kinderen het grootste gedeelte van de dag op school zijn, maar liefst zes uur, is al antwoord op deze vraag. De school is daarmee een belangrijke partner en vindplek in de wijk als het gaat om de organisatie van zorg rond een kind. Tenslotte moet ook de school een goede zorgstructuur in huis hebben. Al met al heb je elkaar hard nodig als partner om de best passende zorg te bieden aan het kind.

Kinderen zitten een groot deel van de dag op school, maar liefst zes uur. Daarmee is de school een belangrijke partner en vindplek in de wijk als het gaat om de organisatie van zorg rond een kind. Bovendien moet ook de school een goede zorgstructuur in huis hebben. Al met al heb je elkaar hard nodig als partner om de best passende zorg te bieden aan het kind.

Uit onderzoek blijkt dat er een relatie is tussen probleemgedrag op school en betrokkenheid bij jeugdcriminaliteit. De school heeft dan ook een belangrijke functie in het bijsturen (voorkomen of verminderen) van probleemgedrag en het doorverwijzen naar hulpverlenende instanties. De school is tenslotte een belangrijke vindplaats voor signalen over leerlingen, hun broertjes en zusjes en speelt een rol in de aanpak.

Vergeet de ouders niet. Ouders zijn de eerstverantwoordelijken voor hun kind. Zij moeten weten wat hun kind doet. En wat zij zelf kunnen doen aan een moeilijke of onwenselijke situatie. Zo kunnen kleine problemen klein en hanteerbaar blijven. Meer lezen over hoe je ouders beter kunt betrekken, doe je [hier](#).

Figuur 4: Belangrijke professionals rondom het kind in de wijk en in de school

Daarnaast is de buurt een vindplaats waar hulpverlening, welzijn, gemeente en politie met elkaar onveilige situaties van kinderen/gezinnen signaleren. Zoals situaties die kunnen leiden tot verstoring van de openbare orde, wat onder het taakgebied van de burgemeester valt. Al die verschillende signalen verzamel je, zodat alle partners gezamenlijk de aanpak snel kunnen afstemmen en doorzetten naar de juiste mensen. De gemeente heeft hierin de leiding en zorgt dat uitvoering plaatsvindt.

Verbinding school en omgeving

Door de [transities](#) van de jeugdhulp, participatie en [passend onderwijs](#) krijgen de school en de buurt, wijk of het dorp steeds meer met elkaar te maken. Gemeentelijke sociale [wijkteams](#) behandelen ook vragen rond opvoeden en opgroeien. Je ziet dat ze sterker naar de verbinding tussen school en omgeving zoeken.

Dit is op orde

Er is een stabiele samenwerkingsrelatie waaraan iedereen zich verbindt. Mensen zijn ontvankelijk voor elkaar, hebben begrip voor elkaars positie, en de relatie is duurzaam.

- Er is een gedeelde visie: partners weten hun eigen belang in gezamenlijk belang om te zetten.
- Je hebt de juiste personen als partner gekozen, met wie een goede chemie bestaat.

- Er is een stevige ondersteuningsstructuur: partners hebben een mandaat en er is voldoende capaciteit vrijgemaakt om een goede en duurzame samenwerking gestalte te geven.
- Concrete problemen worden aangepakt. Onthoud dat ook kleine, concrete successen voor draagvlak zorgen.
- Stel zo nodig, of desgewenst, een convenant op. De samenwerking krijgt zo een meer formele status. In de tekst staan de verantwoordelijkheden beschreven.
- Een alternatief voor een convenant is een duidelijke en heldere werkwijze die bekend is bij alle partners.

Zo doe je dat

- Om goed samen te werken, moet eerst een gedeeld belang worden vastgesteld. Besteed daar tijd en aandacht aan!
- Bied de school perspectief. Leg helder het belang en het doel van de samenwerking uit. Niemand kan datgene wat je allebei wilt bereiken, alleen doen. Jullie hebben elkaar nodig.
- Maak duidelijk wat je wilt van de school, vertel wat je kunt bieden, en wie en wat jij nodig hebt.
- Er is natuurlijk ook sprake van wederkerigheid: 'En ik verwacht van jou dit en dit en dit'.
- Speel in op de vragen van de school zoals: Als we meewerken, waar komt de informatie dan terecht? Wie gaat met de verstrekte informatie aan de slag? Wie kan de informatie nog meer inzien? Wat gebeurt er na het delen van informatie? Komt er een terugkoppeling, en in welke vorm?'
- Geef inzicht in het proces: Aan wie geeft de school welke informatie, wat gebeurt ermee? Scholen kunnen deze procesinformatie uitleggen aan hun leerkrachten, ouders en andere belanghebbenden.

Figuur 5: Sterk samenwerken

Het resultaat

Jij en jouw vaste aanspreekpunt(en):

- Weten bij incidenten elkaar direct te vinden en informeren elkaar rechtstreeks.
- Weten elkaar óók buiten de incidenten om te vinden door de vinger aan de pols te houden. Er is regelmatig onderling contact.
- Weten wat de samenwerking inhoudt en wat de wederzijdse verwachtingen en inspanningen zijn.
- Weten wat de gezamenlijke belangen zijn; er is bereidheid tot samenwerking.
- Weten wie waarvoor verantwoordelijk is, of zich verantwoordelijk voelt.

De succesfactoren

- We kunnen het niet vaak genoeg zeggen: zorg dat je elkaar kent.
- Het is vanzelfsprekend dat je regelmatig de voortgang bespreekt.
- Geef mensen de ruimte om hun rol te nemen en giet niet alles in structuren.
- Op gezette tijden het gesprek met elkaar voeren op de school, zorgt voor zichtbaarheid en voor het ontvangen van de juiste informatie.
- Zoek elkaar ook eens informeel op. Dat maakt het samenwerken gewoon leuker.
- Wees oprecht nieuwsgierig naar de ander en zorg dat 'jouw deur' open staat.

Wet sociale veiligheid op school

Sinds augustus 2015 is de wet sociale veiligheid op school van kracht. Scholen hebben een inspanningsverplichting om een sociaal veilige school te realiseren. Zij hebben een expliciete verantwoordelijkheid voor het voeren van sociaal veiligheidsbeleid. De inspectie kan handhavend optreden.

Het is verplicht om de veiligheidsbeleving van leerlingen te monitoren met een instrument dat een actueel beeld geeft. De inspectie beoordeelt de inspanning van de school.

Elke school stelt een vaste coördinator aan als aanspreekpunt voor leerlingen en ouders, en coördinatie van het antipestbeleid. *Bron: Factsheet Stichting School & Veiligheid*

Handige links

- Infosheet 'School is de vindplek voor leren en leven'
- Klik [hier](#) voor het gebruik van de digitale netwerkanalyse die je kunt inrichten voor jouw lokale situatie. De analyse kun je ook uitprinten.
- Gebruik deze leidraad om een [convenant schoolveiligheid](#) samen te stellen en uit te voeren.
- Lees meer over het versterken van de verbinding onderwijs-veiligheid in de notitie [Veiligheid in verbinding](#) van het NJi.
- Het e-book '4 sleutels voor een succesvolle aanpak jeugdgroepen'
- Het onderwerp [School en Veiligheid](#) op de wegwijzer Jeugd en Veiligheid.

Verbinding school en gemeente

1. Lokale Educatieve Agenda (LEA)

Gemeenten en schoolbesturen voeren lokaal overleg om het onderwijsbeleid vorm en inhoud te geven in een Lokale Educatieve Agenda (LEA). Verplichte thema's zijn onderwijs-achterstanden en voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Steeds vaker komen ook andere thema's die op lokaal niveau spelen aan de orde. Zoals verzuimbeleid, leerlingenvervoer, de brede school, doorlopende leerlijnen, taalbeleid en veiligheid in en om de school.

2. Afstemming plannen

Het [samenwerkingsverband passend onderwijs](#) stemt het ondersteuningsplan af met de gemeente(n). In dit plan staat beschreven hoe en met welke partners Passend Onderwijs wordt gerealiseerd. Het ondersteuningsplan is een plan op hoofdlijnen. De gemeente stemt op haar beurt het beleidsplan Jeugd af met het samenwerkingsverband. Over het ondersteuningsplan en het jeugdplan voeren het bestuur van het samenwerkingsverband en de gemeente verplicht overleg in het OOGO (op overeenstemming gericht overleg). Lees [hier](#) meer.

SAMEN DOEN

De school heeft een belangrijke functie in het bijsturen van probleemgedrag en het doorverwijzen naar hulpverlenende instanties. Een goede samenwerking is de basis voor doeltreffend signaleren en ingrijpen. Vroegtijdige zorgsignalen leiden tot een betere afstemming en tijdige inzet van (lichte) jeugdhulp. Daar heb je dus als jeugd en/of veiligheidscoördinator alle belang bij. De nadruk ligt tenslotte op preventie en [vroegsignalering](#).

Leerkrachten hebben een belangrijke rol bij het signaleren van opvoed- en opgroei problemen. De Jeugdwet schrijft namelijk voor dat de ondersteuning die school biedt zo goed mogelijk afgestemd moet zijn op de zorg die de kinderen buiten de school krijgen.

Het is belangrijk je te realiseren dat scholen onderling sterk kunnen verschillen; vooral in organisatie en cultuur. Dat maakt dat ze signalen verschillend doorzetten. Een school denkt er bijvoorbeeld niet altijd aan om contact te leggen en af te stemmen. Of besluit bijvoorbeeld geen aangifte te doen in een situatie waar dit eigenlijk wel zou moeten; mogelijk uit vrees voor imagoschade. Wees je van dergelijke (onbewuste) mechanismes bewust en breng ze ter sprake. Soms lijkt een incident op een school heel klein. Maar pas als de signalen en voorvallen van alle partijen bij elkaar zijn gebracht, ontstaat een completer beeld van de situatie. En dat kan nopen tot actie.

Dit is op orde

- Maak afspraken over hoe gezinnen en kinderen snel worden bereikt. Daardoor kunnen kleine problemen klein en hanteerbaar blijven.
- Zorg samen voor een volledig beeld van de situatie van het kind en het gezin waarover zorgen zijn.
- Maak ook een overzicht van de kinderen die risico lopen om in de problemen te komen.
- Stem in het samenwerkingsverband af wie, wat, wanneer gaat doen.

Voorbeeld: kinderen snel bereiken

In Amsterdam werkt het Preventief Interventie Team (PIT) samen met meer dan 30 basisscholen. Het biedt hulp aan kinderen die een verhoogd risico lopen op problemen in hun sociale ontwikkeling. Dit om de kans op ernstige gedragsproblemen te verkleinen. Het PIT stelt het kind centraal en zoekt actief de afstemming en verbinding met de verschillende betrokken organisaties/professionals om zo grote verschillen in de aanpak te voorkomen. Dit gebeurt in openheid en met toestemming van de betrokken gezinsleden. Meer lezen over het PIT doe je [hier](#).

Zo doe je dat

- Bepaal met elkaar waar iedereen op let. Dat stuurt de signalerende taak. Signalen van ontwikkelingsproblemen van kinderen kunnen bijvoorbeeld zijn:
 - een stagnerende ontwikkeling;
 - regelmatig uit de klas worden gezet;
 - zich niet meer kunnen concentreren op de lesstof;
 - regelmatig verzuimen;
 - extreem boos of verdrietig kunnen zijn;
 - gepest worden;
 - niet om hulp in de klas vragen;
 - op sociaal gebied niet meer mee kunnen met de klasgenoten;
 - voor overlast zorgen buiten schooltijden etc.

Onderschat ook niet de onderbuikgevoelens van betrokken professionals; neem deze serieus.

En verder:

- Leg vast (bijvoorbeeld in een convenant) dat partijen samen informatie verwerken en gebruiken met het doel om het kind (snel) te helpen.
- Werken vastgestelde regels verstikkend? Volsta dan met een eenduidige werkwijze die tussen partners is afgestemd.
- Combineer de informatie van relevante partners.
- Vraag de school om signalen te verrijken met eigen informatie.
- Bespreek dat de school of andere relevante partners hier ook de ouders bij betrekken.

- Zorg altijd voor een goede terugkoppeling naar de school, zie ook [hoofdstuk 4](#).
- Soms doet een school geen aangifte of een (zorg)melding. Bijvoorbeeld omdat er vooroordelen heersen over partners, er sprake is van angst, of omdat de school geen verantwoording wil nemen. Probeer dit voor te zijn en maak deze onderwerpen bespreekbaar.

Rotterdam werkt met wijknetwerken en wijkteams

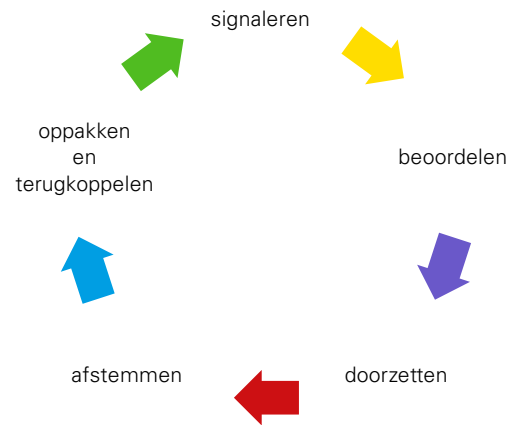
Het wijknetwerk is het netwerk rondom het leven van een gezin. Dat kunnen professionals zijn zoals iemand van school, de wijkagent of de huisarts. Maar het wijknetwerk bestaat ook uit betrokkenen zoals een sportcoach, een medewerker van een speeltuinvereniging of de buurvrouw die bijles geeft. Pas als het wijknetwerk een kind niet (meer) behulpzaam kan zijn bij het oplossen van zijn probleem, verleent het wijkteam basishulp.

Meer informatie:

[Wijknetwerk Rotterdam](#)

[Wijkteams Rotterdam](#)

Het resultaat

Figuur 6: Van signaleren tot terugkoppelen

- Signaleren: de school of andere partners in de schoolomgeving herkennen dat er iets mis is.
- Beoordelen: de school pakt het intern op, bijvoorbeeld in het ZAT-team. Of geeft het signaal door aan een andere partner.
- Doorzetten: Partners bespreken het signaal in het overleg waar het publieke domein is vertegenwoordigd (politie en openbare orde en veiligheid) of in het sociaal wijkteam. Dit is mede afhankelijk van de zorg en of hulp die ingezet moet worden.
- Afstemmen: Partners stemmen onderling af wie het signaal oppakt en zorgen gezamenlijk voor een volledig beeld van de problematiek.

- Oppakken en terugkoppelen: het is helder wie het signaal (op casusniveau) oppakt en wie de voortgang bewaakt (procesniveau). Dit kan bijvoorbeeld de jeugd/veiligheidsprofessional zijn, maar ook de wijkcoach of de schoolmaatschappelijkwerker. Afspraken zijn voor elke partner duidelijk over de terugkoppeling (wie, wanneer, hoe, aan wie).

Voorbeeld: verbinding tussen gemeentelijk wijkteam en ondersteuningsteam basisschool

Het ondersteuningsteam van de basisschool kent vaste overlegmomenten. In dit team zitten onder andere de Intern Begeleider(s) en de orthopedagoog van de schoolbegeleidingsdienst. Op een drietal vaste momenten schuift de schakelfunctionaris uit het sociaal wijkteam aan bij dit overleg. Een schakelfunctionaris kan bijvoorbeeld een schoolarts zijn.

Bij urgente zaken kan het ondersteuningsteam direct contact opnemen met het sociaal wijkteam. De basisschool mag ook anoniem situaties in het ondersteuningsteam bespreken en om advies vragen aan de schakelfunctionaris.

Belemmeringen bij doorzetten van signalen

- een incident niet erg genoeg vinden
- vinden dat incidenten bij het werk horen
- een incident ter plekke kunnen oplossen
- er niet aan denken om te melden
- niet weten dat er melding gedaan moet worden
- de procedure omslachtig vinden
- angst van slachtoffers om aangifte te doen
- imago van de school; soms wordt melding of aangifte doen ontraden
- pedagogische afwegingen

De succesfactoren

- Zorg voor een goede tussentijdse terugkoppeling van wat er met het signaal wordt gedaan. Dit levert commitment op voor het blijven doorzetten van signalen.
- Houd de school betrokken, want zij zijn de ogen en oren die je nodig hebt. Zorg in ieder geval voor een mondelinge terugkoppeling.
- Bel de school liever een keer te veel dan te weinig.
- Ken het aanbod van interventies van je partners.
- Zorg dat de lijntjes met alle partners kort zijn.
- Stelt een school zich kwetsbaar op door een probleem op tafel te leggen, pak dit dan serieus op. Zorg voor een probleemeigenaar die verantwoordelijk is en mandaat heeft voor de aanpak. Daarmee voorkom je wat te vaak gebeurt:

'de wijkagent pakt het op en iedereen is blij'. Maar aan de bevoegdheden en handelingsruimte van een wijkagent zijn grenzen.

Handige links

- Infosheet 'School is de vindplek voor leren en leven'
- De [matrix Vroegsignalering](#) biedt je een overzicht van de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de verschillende partners.
- Het e-book '4 sleutels voor een succesvolle aanpak jeugdgroepen'
- www.wegwijzerjeugdveiligheid.nl/

TERUGKOPPELEN? JA!

Is een signaal doorgezet en opgepakt, dan volgt er een moment om de case af te sluiten. Dat kan als de hulpvraag is beantwoord. Op dit punt aanbeland, is het belangrijk om terug te koppelen naar de relevante partners. Dit kan mondeling of bijvoorbeeld per e-mail. We leggen de nadruk op terugkoppelen omdat de praktijk leert dat dit niet altijd een vanzelfsprekende stap blijkt.

De waan van de dag speelt een rol bij het achterwege blijven van een terugkoppeling. Terwijl niet terugkoppelen de boel flink kan verstoren; het heeft invloed op de samenwerking met je contactpersonen, bijvoorbeeld op de school. En dat is zonde. Er kunnen ook andere redenen zijn om niet terug te koppelen. Als je inzicht in de verschillende redenen hebt, kun je acties ondernemen en ervoor zorgen dat jij die terugkoppeling wel krijgt. Hieronder volgen een aantal tips voor het opvolgen van signalen, en ook over hoe je op betrouwbare wijze kunt laten terugkoppelen. Ten slotte gaan we kort in op hoe je ervoor zorgt dat jij de terugkoppeling krijgt die voor jou relevant is.

Dit is op orde

- Zorg dat je partners overtuigd zijn en weten wat het nut is van een goede terugkoppeling.

Verloopt de terugkoppeling van collega's of partners niet naar wens? Achterhaal de reden hiervan. Er kunnen verschillende oorzaken zijn: de ander wil niet of weet niet hoe hij moet terugkoppelen. Wellicht ben je geneigd de ander met argumenten te overtuigen; vaak werkt dat niet of heeft dat zelfs een averechts effect. Wat kun je dan doen? Achterhaal het soort weerstanden bij jouw netwerkpartner(s) en/of collega's. Wat weerhoudt hen om terug te koppelen?

De literatuur onderscheidt 3 weerstanden:

- Inertia: geen zin om ergens energie in te steken, graag willen dat alles blijft zoals het is.
Voorbeeld: Hè nee, niet weer een taak erbij!
- Reactance: gevoel dat je vrijheid wordt ingeperkt en dat je wordt gedwongen.
Voorbeeld: Ik bepaal zelf wel wat er moet gebeuren.
- Scepticisme: ambivalent staan ten opzichte van een bepaalde verandering en twijfels hebben.
Voorbeeld: Ik vraag me af of dit wel de juiste aanpak is.

(Bron factsheet Duwtje, 2015)

Herken je weerstanden, dan is het zaak om deze te verkleinen of weg te nemen. Hoe je dat kunt doen, lees je [hier](#).

Een belangrijk uitgangspunt is dat netwerkpartners weten waar ze een signaal moeten neerleggen. Ze bouwen bovendien vertrouwen in elkaar op om het signaal te bespreken in de daarvoor bestemde overleggen.

- Je weet van elkaar wat er vervolgens met de meldingen/signalen wordt gedaan.
- Informeren kan op een systematische wijze zonder in detail te treden.
- Het signaal is gedeeld met de relevante netwerkpartners en is door de meest geschikte partner opgepakt en opgevolgd.

Zo doe je dat

De meldingsbereidheid en terugkoppeling verder bevorderen door:

- de kennis over signaleren en melden te vergroten;
- een helder beeld te scheppen van het nut van signaleren en melden, en van wat er met meldingen wordt gedaan;
- met elkaar duidelijk te maken dat je niet alleen iets meldt voor jezelf, maar ook voor betrokken partners, gezinnen en de kinderen, en voor de wijk;
- met elkaar te bepalen wat meldingswaardig is en stel daar richtlijnen voor op;

- de drempel te verlagen: vereenvoudig de meldingsprocedure.
- bekendheid te geven aan de verschillende meldingsmogelijkheden en meldpunten die er zijn;
- mensen te complimenteren of bedanken die een melding hebben gedaan. Dat versterkt de houding dat het belangrijk is om te melden;
- systematisch terugkoppeling te geven over de meldingen (Door een melding goed af te handelen en een terugkoppeling te geven, zien mensen wat de resultaten zijn. Dan zien zij het nut en de noodzaak beter in. En daarmee bevordert je weer het (toekomstig) meldgedrag);
- feedback te geven na een melding van een incident. Dat bekrachtigt het meldingsgedrag;
- regelmatig feedback te geven, want dat heeft het voordeel dat je inzichtelijk krijgt hoe de meldingsprocedure en de afhandeling verloopt, en of je die moet aanpassen;
- het goede voorbeeld te geven. Wanneer mensen de indruk hebben dat anderen in hun netwerk het belangrijk vinden om incidenten te melden, en het ook doen, is de kans groot dat ze zelf ook gaan melden.

Het resultaat

- Netwerkpartners zijn overtuigd van het nut van een goede terugkoppeling. Ze zijn bereid om elkaar een terugkoppeling te geven.
- Zij voelen zich veilig om op basis van wat nodig is in een bepaalde situatie, ook daadwerkelijk een terugkoppeling te geven.

De succesfactoren

- Heb begrip voor elkaars organisatieculturen en probeer oprecht elkaars taal te begrijpen.
- Het helpt als er in samenspraak met verschillende afdelingen binnen de gemeente het stedelijk beleid wordt ontwikkeld voor de wijze van samenwerken en signaleren, zodat elke partner weet wat hij moet doen.
- De domeinen zorg en veiligheid moeten echt met elkaar in verbinding staan. Zorg daarbij dat er niet te veel 'hokjes en opsplitsingen' komen, want dan gaat daadkracht en snelheid verloren.
- Als veiligheidsprofessional is het belangrijk om aansluiting te vinden bij het sociaal wijkteam. Beter is nog om zitting te nemen in dit team. Hierdoor leg je direct de verbinding met de veiligheid in de buitenruimte.

Handige links

- [E-magazine van school en veiligheid](#)
- Het onderwerp [School en Veiligheid](#) op de wegwijzer Jeugd en Veiligheid.
- [Lokaal Educatieve Agenda](#)
- Het e-book '[4 sleutels voor een succesvolle aanpak jeugdgroepen](#)'

Onze dank gaat uit naar de regiocoördinatoren van het ministerie van Veiligheid en Justitie, portefeuille Kindermishandeling en Jeugdgroepen. Ook gaat onze waardering uit naar de professionals uit het veld. Zij hebben ons waardevolle input gegeven.

Literatuur

- Ajzen, I. (1991). *The theory of planned behavior. Organizational Behavior and Human Decision Processes.*
- Beukema, L., en anderen (2014). *Geen bericht, goed bericht?* Eindrapportage van onderzoek naar de meldingsbereidheid van agressie en geweld.
- BIOS (2013). *Zorgvuldige handhaving, het melden van, het onderzoek naar en de juridische afhandeling van integriteitsschendingen.*
- Bloemendaal, A., & Carlier, J.M. (2005). *Lessen uit Veilige zorg®.* Evaluatieonderzoek.
- Bosdriesz, M. en anderen (2015). *Veiligheid in Verbinding.*
- Cialdini, R.B. (2009). *Invloed, de zes geheimen van overtuigen.*
- Duwtje (2015). *hand-out gedragsverandering.*
- Eklund en Fritzell, 2014 Eklund, J.M., Fritzell, J. (2014). *Keeping delinquency at bay: The role of the school context for impulsive and sensation-seeking adolescents.*
- Loeber, R., en anderen (2015). *Jonge criminelen die volwassen worden.* Wat beïnvloedt hun gedrag en wat is de rol van justitie?
- Veiligheidszorg®, StAZ, CAOP (2008). *Leren uit incidenten.* Het melden, registreren en analyseren van agressie en geweldsincidenten bij personeel in ziekenhuizen en aanverwante instellingen.

Weijers, I., Eliaerts, C. (2015). *Jeugdcriminologie.* Achtergronden van jeugdcriminaliteit.

www.nji.nl/schoolenwijkverbonden

www.nji.nl/nl/School-en-wijk-verbonden.pdf

colofon

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Postbus 14069, 3508 SC Utrecht

Nicole Langeveld

T. 06 103 20 372

Frannie Herder

T. 06 12 064 772

E. jeugd@hetccv.nl

Tekst: Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Vormgeving: Studio S&H, Bunnik

Fotografie:

Pagina 1 [iStock](#) / subjug

Pagina 6 [Nationale Beeldbank](#) / J. Antonio - van de Pol

Pagina 17 [Nationale Beeldbank](#) / M. Smets

Pagina 20 [Nationale Beeldbank](#) / picturepartners

© Het CCV, december 2015

